

Výroční zpráva o činnosti protiepidemického odboru v oblasti prevence vzniku a předcházení šíření nemocničních nákaz a v oblasti dezinfekce, dezinfekce a deratizace za rok 2010

Pracovníci protiepidemického odboru při činnostech v oblasti předcházení nemocničním nákazám (dále jen „NN“) a v oblasti dezinfekce, dezinfekce a deratizace (dále jen „DDD“) postupují podle platných právních předpisů, zejména zákona č. 258/2000Sb., o ochraně veřejného zdraví a některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), vyhlášky č. 195/2005Sb., kterou se upravují podmínky předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče (dále jen „vyhláška“), zákona č. 120/2002Sb., o podmínkách uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh a dalších právních předpisů, které upravují činnosti na úseku NN a DDD a pokynů Ministerstva zdravotnictví, které řídí a kontroluje výkon státní správy v ochraně veřejného zdraví a řídí krajské hygienické stanice (dále jen „KHS“).

I. Kontrola a usměrňování činnosti provozovatelů zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb v oblasti hygieny provozu a předcházení vzniku a zamezení šíření infekčních onemocnění, včetně nemocničních nákaz.

A. Výkon státního zdravotního dozoru (dále jen „SZD“)

Předmětem kontroly je ve smyslu § 82 odst. 2 písm. b) zákona č. 258/2000Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, výkon státního zdravotního dozoru nad dodržováním povinností stanovených podle § 15 – § 18 zákona. Administrativní kontrola proočkovanosti je výkonem státního zdravotního dozoru nad dodržováním ustanovení § 45 odst. 2 a § 48 zákona č. 258/2000 Sb. KHS vykonávají SZD podle kontrolních plánů, které určují priority činnosti na tomto úseku ochrany veřejného zdraví s tím, že MZ je oprávněno pro výkon SZD stanovit rozsah a četnost kontrol a konkretizaci kontrolních postupů. Při zjištění závad a dle regionální potřeby je v rámci výkonu SZD prováděn odběr vzorků a měření.

Ve Středočeském kraji byl SZD podle zpracovaného kontrolního plánu prováděn v ambulantních zařízeních, v lůžkových zařízeních chirurgických oborů, vč. JIP a ARO, v ostatních lůžkových zařízeních, včetně lání, na pracovištích centrálních sterilizací a sterilizačních centrech, v odběrových místnostech laboratorních provozů a v mléčných kuchyních v počtu 1515 kontrol. Do počtu ambulantních zdravotnických zařízení byl zahrnut i výkon SZD v ordinacích zubních lékařů, který byl současně stanoven jako regionální úkol. SZD byl dále prováděn v zařízeních sociálních služeb (domovy pro seniory, domovy pro osoby se zvláštním režimem, domovy pro osoby se zdravotním postižením apod.) v počtu 122 kontrol a dále v ordinacích praktických lékařů pro děti a dorost v počtu 356 kontrol. Jejich cílem byla nejen kontrola dodržování hygienicko-epidemiologického režimu v zařízení, ale též provedení administrativní kontroly proočkovanosti a kontroly použití a uskladnění očkovacích látek v souladu s návodem výrobce.

Celkem bylo provedeno 1993 státních kontrol (viz. Tabulka č. 1).

Tabulka č. 1

Označení	Předmět kontroly	Počet dozorovaných zařízení	Počet provedených kontrol k 31.12.2010	% kontrolovaných zařízení	Plánovaný počet kontrol	Rozdíl oproti plánu [%]
	CELKEM	3481	1 993	57,3	1878	+ 6,1
A	Zdravotnická zařízení					
1	Ambulantní zařízení	2671	1 188	44,5	1122	+5,9
2	Lůžková zařízení chirurgických oborů, vč. JIP a ARO	119	145	100,0*	119	+21,8
3	Lůžková ostatní, vč. lázní	127	132	100,0*	127	+3,9
4	Centrální sterilizace	20	22	100,0*	20	+10,0
5	Laboratorní provozy	63	21	33,3	20	+5,0
6	Mléčné kuchyně na novorozeneckých odděleních	13	7	53,8	7	0
7	Banky mateřského mléka	0	0	0	0	0
B	Zařízení sociální péče					
1	Zařízení dle §34, odst.1) písm.c) až f) a §120 odst. 9) zák. č. 108/2006 Sb.	102	122	100,0*	102	+19,6
C	Administrativní kontrola proočkovanosti					
1	Ambulance praktických lékařů pro děti a dorost	356	356	100,0	356	0

* zkontrolována všechna dozorovaná zařízení a v některých z nich provedena kontrola více než jednou (počet kontrol vyšší než celkový počet zařízení)

Regionálně byl výkon SZD v roce 2010 zaměřen na kontroly stomatologických pracovišť, kterých je v kraji dozorováno celkem 573. V roce 2010 bylo provedeno celkem 359 státních kontrol, což za předpokladu 1 kontrola = 1 zkontrolovaná ordinace představuje výkon SZD v 62,7% z celkového počtu ordinací zubních lékařů (viz. Tabulka č. 2). U 36,5% těchto kontrol zjištěny hygienické nedostatky v provozu. Téměř polovinu těchto nedostatků tvořily závady v oblasti provádění sterilizace (43,3%), následovaly závady v dodržování zásad asepse (23,8%) a na třetím místě se jednalo o nedostatky při manipulaci s odpady ze zdravotnických zařízení (14,2%).

Ve všech případech byly zjištěné nedostatky v provozu projednány s provozovatelem zdravotnického zařízení s tím, že drobné nedostatky byly odstraněny bezodkladně na místě. Ostatní nedostatky odstraněny ve stanovené lhůtě.

Tabulka č. 2

Počet ordinací celkem	573	
Počet kontrol celkem	359	
T.j. %	62,7	
Počet kontrol s nedost.	131	
% kontrol s nedostatky	36,5	
Specifikace nedostatků	počet nedostatků	
	abs.	t.j. %
Úklid	6	2,3
Dezinfekce	12	4,6
koncentrace dez.přípr.	2	
expirace dez. přípravku	2	
ostatní nedostatky	8	
Dekontaminace nástrojů a pomůcek	24	9,2
koncentrace dez.přípr.	4	
expirace dez.přípravku	7	
ostatní nedostatky	13	
Sterilizace	113	43,3
obaly a značení	42	
chemické testy	13	
procesové testy	26	
ostatní testy (B-D apod.)	11	
kontrola účinnosti sterilizace	6	
expirace	3	
ostatní nedostatky	12	
Dodržování zásad asepse	62	23,8
OOP	0	
křížení provozu	1	
mytí a dezinfekce rukou	9	
jednorázové ručníky	2	
krytí lehátek	1	
podávky	25	
manipulace se sterilními nástroji a pomůckami	16	
opakované použití jednorázových pomůcek	1	
ostatní nedostatky	7	
Manipulace s prádlem	3	1,1
Manipulace s odpady	37	14,2
třídění	4	
skladování, frekvence odvozu	22	
obaly	2	
ostatní nedostatky	9	
Další nedostatky	4	1,5
Nedostatky celkem	261	100

V tabulkách č. 3 a č. 4 uveden přehled a počty odebraných vzorků jako součást výkonu SZD ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociálních služeb.

Tabulka č. 3

Odběry vzorků v roce 2010		Počet	Vyhovující	Nevyhovující
A/01	Pitná - krácený	20	14	6
A/04a	Umělá koupaliště, sauny, bazény - mikrobiologie	22	17	5
A/04b	Umělá koupaliště, sauny, bazény - chemie	21	21	0
A/05	Teplá voda dle § 3, odst. 3 zák. č. 258/2000 Sb. - z vody pitné	55	36	19
A/J	Voda - jiné	15	14	1
E/01	Stěry	181	175	6
E/01	Otisky	100	85	15
E/06	Ověřování účinnosti - sterilizátory	49	49	0
CELKEM		463	411	52

Tabulka č. 4

Odběry vzorků v roce 2010		STČ. kraj celkem	Benešov	Beroun	Kladno	Kolín	Kutná Hora	Mělník	Mladá Boleslav	Nymburk	Praha východ	Praha západ	Příbram	Rakovník
A/01	Pitná - krácený	20	3	1		4	3		2		5			2
A/04a	Umělá koupaliště, sauny, bazény - mikrobiologie	22	5							16	1			
A/04b	Umělá koupaliště, sauny, bazény - chemie	21	4							16	1			
A/05	Teplá voda dle § 3, odst. 3 zák. č. 258/2000 Sb. - z vody pitné	54	9	4		8		4	9	8	6	3	2	1
A/06	Teplá voda dle § 3, odst. 3 zák. č. 258/2000 Sb.	1							1					
A/J	Voda - jiné	15			2		10				1	2		
E/01	Stěry	181	2	22						67			60	30
E/01	Otisky	100	100											
E/06	Ověřování účinnosti - sterilizátory	49	2	8	8	4	8	3	3	6			5	2
CELKEM		463	125	35	10	16	21	7	15	113	14	5	67	35

Při výkonu SZD byla pozornost pracovníků protiepidemického odboru věnována:

- dodržování zásad asepse při příjmu a vyšetřování pacientů - používání čistých osobních ochranných pracovních prostředků, mytí a dezinfekci rukou při uplatňování bariérového ošetrovacího režimu, po zdravotnických výkonech, po manipulaci s biologickým materiálem, použitým prádlem a před každým parenterálním zákrokem, manipulaci se sterilními nástroji a pomůckami, manipulaci s opakovaně používanými nástroji a pomůckami kontaminovanými biologickým materiálem, používání jednorázových pomůcek, používání jednorázového materiálu k utírání rukou a ke krytí lehátek, jeho uložení v krytých zásobnících, individualizaci pomůcek pro osobní hygienu, teploměru, podložních mís, atd.
- provádění dezinfekce – použití přípravku v souladu s návodem výrobce z hlediska účelu použití, jeho koncentrace, dodržení expozice, expirace a střídání dezinfekčních přípravků, značení náhradních obalů
- provádění vyššího stupně dezinfekce (dále jen „VSD“) – dodržení postupů a způsobů, včetně jejich kontroly, provádění dekontaminace, čištění, dezinfekce odpovídajícím přípravkem, druhu oplachové vody, vedení dokumentace o VSD, skladování ošetřených prostředků
- provádění sterilizace - dodržení postupů a způsobů, včetně jejich kontroly, provádění předsterilizační přípravy, používání vhodných obalových materiálů, jejich značení, používání chemických a procesových testů sterilizace, sledování sterilizačního cyklu, kontrole účinnosti sterilizačních přístrojů, vedení dokumentace o proběhlé sterilizaci, skladování vysterilizovaného materiálu, nástrojů a pomůcek, zajištění přepravy ve vhodných obalech
- manipulaci s prádlem – frekvenci výměny lůžkovin, krytí vyšetřovacích stolů a lehátek jednorázovými materiály, způsoby ukládání prádla, jeho převážení, praní a zacházení s ním
- provádění úklidu – jeho frekvenci, způsobu, dodržení postupů, používání čistících a dezinfekčních prostředků, úklidových pomůcek a jejich uložení a členění podle účelu použití a charakteru pracoviště, malování místností
- manipulaci s odpady - frekvenci odstraňování odpadu, třídění a skladování nebezpečného odpadu, použití správných nádob na odpad, dodržování termínů ke konečnému odstranění
- jakosti vody používané ve zdravotnickém zařízení a v zařízení sociálních služeb

Veškeré nedostatky, včetně nevyhovujících výsledků odebraných vzorků (viz. Tabulka č. 3) zjištěné při výkonu SZD byly bezodkladně projednány s provozovateli zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb. V některých případech byla přijata nápravná opatření bezprostředně, v ostatních případech byla pověřenými zaměstnanci KHS, kteří prováděli kontrolu, z důvodu časové náročnosti zajištění nápravných opatření (např. zajištění termodezinfekce spolu s předložením vyhovujícího výsledku vyšetřeného kontrolního vzorku)

stanovena lhůta k odstranění nedostatků s požadavkem podání písemné zprávy podle § 11 písm. f) zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole.

Ve všech případech byly lhůty k odstranění nedostatků a podání zprávy dodrženy.

B. Činnosti v preventivním dozoru

V rámci preventivní dozorové činnosti pracovníci protiepidemického odboru vydali celkem 724 rozhodnutí a stanovisek. Písemné konzultace k projektové dokumentaci poskytli celkem v 54 případech. Pozn.: Konzultace ústní či telefonické zde nejsou započteny.

Ve 36 případech byla provedena kontrola vydaných rozhodnutí.

Jednotlivé činnosti s rozdělením podle územních pracovišť poskytuje tabulka č. 5.

Tabulka č. 5

	STČ. kraj celkem	Benešov	Beroun	Kladno	Kolín	Kutná Hora	Mělník	Mladá Boleslav	Nymburk	Praha východ	Praha západ	Příbram	Rakovník
Stanoviska - projektová dokumentace (§77 zák. 258/2000 Sb.)	45	0	0	0	23	0	11	0	10	0	0	1	0
Rozhodnutí - provozní řády (§15 zák. 258/2000 Sb.)	679	36	45	71	64	69	65	89	36	59	60	57	28
Počet konzultací k projektové dokumentaci	54	15	6	0	8	0	15	0	0	0	5	5	0
Počet kontrol plnění rozhodnutí	36	3	1	0	14	3	2	0	4	0	0	6	3

C. Podněty z oblasti provozu zdravotnických zařízení

V roce 2010 pracovníci protiepidemického odboru evidovali celkem 5 podnětů, které souvisely s provozem zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb – viz. Tabulka č. 6. Ve 3 případech se jednalo o podněty občanů na nedodržování hygienicko-epidemiologických opatření při provozu výše uvedených zařízení – nedostatky při praní prádla ve dvou zařízeních, podnět na nesprávnou manipulaci s odpady a nedodržení postupů při provádění dekontaminace a dezinfekce v jednom zařízení. Jeden z těchto podnětů byl na základě výkonu SZD v těchto zařízeních vyhodnocen jako oprávněný a provozovateli zařízení byla uložena

lhůta k odstranění zjištěných nedostatků s podáním zprávy podle § 11 písm. f) zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole ve znění pozdějších předpisů, na místně příslušné územní pracoviště KHS. V jednom případě se jednalo o podnět na nepovolené stavební úpravy ve zdravotnickém zařízení, kdy podnět byl postoupen věcně příslušnému správnímu úřadu. V jednom případě se jednalo o podnět, který se týkal prošetření možnosti vzniku onemocnění coby nozokomiální nákazy ve zdravotnickém zařízení. V tomto případě se však na základě dostupných údajů vycházejících z epidemiologického šetření a výkonu SZD ve zdravotnickém zařízení nepodařilo oprávněnost podnětu objektivně vyhodnotit.

Tabulka č. 6

Územní pracoviště KHS	Počet podnětů	Ve věci	Oprávněnost
Benešov			
Beroun			
Kladno	1	prošetření možnosti vzniku nozokomiální nákazy	oprávněnost nebylo možno objektivně vyhodnotit
Kolín			
Kutná Hora	2	2x praní prádla	neoprávněný
Mělník	1	nepovolené stavební úpravy	postoupeno
Mladá Boleslav			
Nymburk	1	manipulace s odpady, nedodržení postupů při dekontaminaci a dezinfekci	oprávněný
Praha východ			
Praha západ			
Příbram			
Rakovník			
CELKEM	5		

D. Sankce

V roce 2010 bylo za nedostatky zjištěné při výkonu SZD ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociálních služeb uloženo celkem 10 sankcí v celkové výši 46 000,- Kč. Z toho v pěti případech se jednalo o sankci uloženou v přestupkovém řízení dle § 29 odst. 1 písm. f) zákona č. 200/1990Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů v celkové výši 9 000,-

Kč. V dalších pěti případech se jednalo o pokuty podle zákona č. 258/2000Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, v celkové výši 37 000,- Kč.

Sankce byly uloženy za porušení ust. § 15, 16 odst. 2, § 17 odst. 1, § 18 odst. 1 zákona č. 258/2000Sb. ve spojení s příslušnými §§ vyhlášky č. 195/2005Sb. včetně jejích příloh (§ 2, § 7 odst. 5 písm. a), b), c), d), f), g), i), § 8, § 9 odst. 3 a § 10 odst. 1, 2, 3, 4 a 5 a přílohy č. 3/A.I., č. 3/A.V.3. písm. b), č. 3/C.I.2., č. 4/C.3. a č. 4/C.5.).

Sankce uloženy: za porušení povinnosti evidovat každou nemocniční nákazu a poskytovat o ní údaje příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví, za nehlášení hromadného výskytu nozokomiální nákazy, za nedodržení hygienických požadavků pro příjem fyzických osob do zdravotnického zařízení nebo ústavu sociální péče a jejich ošetřování, za nedodržení hygienických požadavků na úklid a výkon a kontrolu dezinfekce, sterilizace, za nesprávné zacházení se zdravotnickým prádlem, za nepředložení změn v provozním řádu zařízení před zahájením změněné činnosti.

Dále bylo uloženo celkem 5 blokových pokut fyzickým osobám, zaměstnancům zdravotnických zařízení nebo zařízení sociálních služeb.

Přehled uložených sankcí pracovníky KHS podle územních pracovišť uvádí tabulka č. 7.

Tabulka č. 7

Územní pracoviště KHS	Sankce podle § 92 zákona č. 258/2000Sb.		Sankce podle § 29 odst. 1 písm. f) zákona č. 200/1990Sb.	
	Počet	Celková výše sankce v Kč	Počet	Celková výše sankce v Kč
Benešov	1	10 000		
Beroun				
Kladno				
Kolín			4	8 000
Kutná Hora	2	12 000	1	1 000
Mělník	1	6 000		
Mladá Boleslav				
Nymburk				
Praha východ				
Praha západ				
Příbram	1	9 000		
Rakovník				
CELKEM	5	37 000	5	9 000

II. Činnosti v oblasti dezinfekce, dezinfekce, deratizace

A. Výkon státního zdravotního dozoru (dále jen „SZD“)

Předmětem kontroly je ve smyslu § 82 odst. 2 písm. b) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, výkon státního zdravotního dozoru nad dodržováním povinností stanovených podle § 56 a § 58 zákona č. 258/2000 Sb.

V roce 2010 provedli pracovníci protiepidemického odboru celkem 7 SZD nad prováděním běžné a speciální ochranné DDD v terénu (viz. Tabulka č. 8).

Tabulka č. 8

Územní pracoviště KHS	Počet SZD v terénu	
	Běžná ochranná DDD	Speciální ochranná DDD
Benešov		
Beroun		
Kladno		
Kolín		2
Kutná Hora		
Mělník		2
Mladá Boleslav	1	
Nymburk		
Praha východ		
Praha západ		
2Příbram	1	
Rakovník		1
CELKEM	2	5

B. Činnosti v preventivním dozoru

Komise pro přezkoušení odborné způsobilosti podle § 58 odst. 1 – 4 zákona, zřízená KHS Stč. kraje, vydala žadatelům na základě složení zkoušky v roce 2010 v souladu s § 60 odst. 2 celkem 101 osvědčení o odborné způsobilosti k provádění speciální ochranné DDD činnosti.

C. Podněty z oblasti DDD

Pracovníci protiepidemického odboru prováděli prošetřování celkem 6 podnětů občanů na zvýšený výskyt škodlivých a epidemiologicky významných členovců a hlodavců s podezřením na možnost šíření infekčního onemocnění. U pěti případů podnět vyhodnocen jako oprávněný a vlastníkům nemovitostí byla rozhodnutím uložena povinnost zajistit provedení speciální ochranné deratizace.

Přehled podnětů a jejich oprávněnost šetřených na územních pracovištích podává tabulka č. 9.

Tabulka č. 9

Územní pracoviště KHS	Počet podnětů	Oprávněnost
Benešov		
Beroun		
Kladno	1	oprávněný
Kolín	2	1x oprávněný 1x neoprávněný
Kutná Hora		
Mělník		
Mladá Boleslav		
Nymburk	1	oprávněný
Praha východ	1	oprávněný
Praha západ		
Příbram		
Rakovník	1	oprávněný
CELKEM	6	

D. Sankce

V přestupkovém řízení podle § 29 odst. 1 písm. f) zákona č. 200/1990Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů byla uložena 1 sankce ve výši 5 000,-Kč za nesplnění povinnosti zajistit provedení speciální ochranné deratizace. Sankce byla uložena na KHS Stč. kraje, územním pracovišti v Kolíně.

III. Ostatní činnosti pracovníků protiepidemického odboru

A. Přednášková činnost, besedy, školení, edukace

Pracovníci protiepidemického odboru se i v roce 2010 aktivně podíleli na přednáškové činnosti, edukaci a účastnili se besed pro odbornou i laickou veřejnost z oboru ochrany veřejného zdraví.

Zejména v rámci vzdělávacích akcí určených pracovníkům ve zdravotnictví (lékaři, střední zdravotnický personál, ošetřovatelky, pečovatelky, nižší zdravotnický personál, pracovníci úklidových firem) bylo jejich cílem prohloubit znalosti pracovníků z oblasti hygienicko-epidemiologických zásad při ošetřování a léčení pacientů, při manipulaci s biologickým materiálem a při provádění dezinfekce, sterilizace a úklidu ve zdravotnickém zařízení nebo zařízení sociálních služeb. Celkem se v roce 2010 uskutečnilo 16 vzdělávacích akcí za aktivní účasti pracovníků protiepidemického odboru.

Podíleli se také na vzdělávání lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků formou zajišťování odborné praxe na protiepidemických odděleních a na vzdělávání středního zdravotnického personálu (např. informačním stánkem na I. Konferenci Sestrafest pro zdravotní sestry).

B. Činnost publikační

Pracovníci protiepidemického odboru pravidelně připravují články určené široké veřejnosti. Tyto články uveřejňují na webových stránkách KHS Stč. kraje, či v regionálním tisku. Jedná se zejména o články o vývoji epidemiologické situace v regionu, kraji či o situaci ve světě tak, aby se veřejnosti dostalo co nejvíce zajímavých a potřebných informací. Také zájemci o absolvování zkoušek odborné způsobilosti k provozování speciální ochranné DDD činnosti jsou i prostřednictvím webových stránek informováni o termínu zkoušek.

C. Činnost v oblasti zdravotní politiky

Pracovníci KHS se zapojují i do aktivit podpory zdravého životního stylu a to jednak aktivní účastní na „Pochodech za zdravím“ pořádaných KHS a dále participují na regionálních akcích, kdy provádějí odběry krve k vyšetření hladin cholesterolu, měří krevní tlak, tělesnou výšku a hmotnost, měří skrytý tělesný tuk, BMI a provozují poradnu zdravého životního stylu pro širokou veřejnost. V roce 2010 se organizačně podíleli např. na akcích Den záchranářů Kolín, Květinový den, Hrou proti AIDS, Polabím za zdravím, Dny zdraví v Kralupech nad Vltavou.

Zpracovala: MUDr. Markéta Korcinová, vedoucí protiepidemického odboru

Datum zpracování: 12. 2. 2011